

مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

برنامه مشوق های سرمایه گذاری در ترکیه (Investment incentives in Turkey)

خلاصه مدیریتی

۱- مقدمه

۲- محورهای مشوق های سرمایه گذاری ترکیه

۳- مشوق های سرمایه گذاری عمومی

۴- مشوق های سرمایه گذاری منطقه ای

۵- مشوق های سرمایه گذاری کلان

۶- مشوق های سرمایه گذاری راهبردی

۷- مشوق های سرمایه گذاری دارای اولویت

آنچه خواهید خوانند ...

خلاصه مدیریتی

مشوق های سرمایه گذاری مزیت اقتصادی قابل اندازه گیری است که دولت ها برای بنگاه های خاص یا مجموعه ای از بنگاه ها با هدف هدایت سرمایه گذاری به سمت بخش ها یا مناطق مورد نظریا تحت تاثیر قراردادن رفتار سرمایه گذاران ارائه می نمایند این مشوق ها می توانند مالی، مالیاتی، گمرکی، اجتماعی و ... باشند. در گزارش پیشرو به بررسی مشوق های سرمایه گذاری کشور ترکیه پرداخته شده است. اهم یافته های این گزارش عبارتند از:

- محورهای برنامه مشوق های سرمایه گذاری ترکیه شامل مشوق های سرمایه گذاری عمومی؛ منطقه ای؛ کلان؛ راهبردی و اولویت دار است
- از جمله مشوق ها و پشتیبانی ها شامل معافیت های مالیاتی، معافیت عوارض گمرکی، اقدامات حمایتی در سهم بیمه کارفرما و کارمند، واگذاری زمین و نرخ بهره است. شایان ذکر است اقدامات حمایتی در خصوص نرخ بهره شامل آن دسته از وام های سرمایه گذاری است که به منظور تامین مالی سرمایه گذاری ها و برای یک سال استقراض گردیده و حداکثر ۷۰ درصد از مبلغ ثابت سرمایه گذاری ثبت شده در گواهی مربوطه باشد که در آن صورت وزارت اقتصاد ترکیه تا سقف خاصی نسبت به پرداخت بخشی از سهم بهره / سود متعلق به وام، اقدام می نماید. اقدامات حمایتی در واگذاری زمین به سرمایه گذاران نیز بسته به در دسترس بودن زمین دولتی در محل های مورد نظر سرمایه گذار، مطابق با قواعد و اصول وزارت اقتصاد ترکیه می باشد.
- مشوق های عمومی، سرمایه گذاری هایی را در بر می گیرد که ظرفیت خاصی را برآورده می کنند و حداقل مقدار ثابت سرمایه گذاری را داشته باشند.
- مشوق های منطقه ای، سرمایه گذاری در صنایعی را پشتیبانی می نماید که بر مبنای توانایی بالقوه رقابتی استان ایجاد شده باشند. در این برنامه کشور ترکیه به ۶ منطقه تقسیم و هر منطقه شامل چند استان است و براساس تقسیمات در نظر گرفته شده مشوق ها و حمایت ها اختصاص می یابد.
- مشوق های کلان، سرمایه گذاری های کلان و صنعتی را در نرخ هایی در یک سطح مطلوبتر از سرمایه گذاری های منطقه ای پشتیبانی می نماید.
- مشوق های راهبردی، از سرمایه گذاری هایی پشتیبانی می کند که براساس استراتژی تجاری ترکیه و با هدف کاهش کسری حساب جاری و همچنین کاهش وابستگی به واردات باشد.
- مشوق های اولویت دار، در چارچوب الزامات کشور ترکیه از سرمایه گذاری های دارای اولویت نظیر گردشگری، معدن، حمل و نقل ریلی و دریایی، داروسازی و ... پشتیبانی می کند.

۱- مقدمه

مشوق‌های سرمایه‌گذاری مزیت اقتصادی قابل اندازه‌گیری است که دولت‌ها برای بنگاه‌های خاص یا مجموعه‌ای از بنگاه‌ها با هدف هدایت سرمایه‌گذاری به سمت بخش‌ها یا مناطق مورد نظر یا تحت تاثیر قراردادن رفتار سرمایه‌گذاران ارائه می‌نمایند این مشوق‌ها می‌توانند مالی، مالیاتی، گمرکی و اجتماعی باشند. در این مطالعه به بررسی مشوق‌های سرمایه‌گذاری در کشور ترکیه پرداخته شده است.

۲- محورهای مشوق‌های سرمایه‌گذاری ترکیه

محورهای برنامه مشوق‌های سرمایه‌گذاری ترکیه که از ژانویه ۲۰۱۲ اجرایی شده است شامل مشوق‌های سرمایه‌گذاری عمومی؛ منطقه‌ای؛ کلان؛ راهبردی و اولویت‌دار است که شامل طیف متنوعی از پشتیبانی‌ها اعم از معافیت‌های مالیاتی، معافیت عوارض گمرکی، اقدامات حمایتی در سهم بیمه کارفرما و کارمند و ... است. اقدامات حمایتی در خصوص نرخ بهره شامل آن دسته از وام‌های سرمایه‌گذاری است که به منظور تامین مالی سرمایه‌گذاری‌ها و برای یک سال استقراض گردیده و حداکثر ۷۰ درصد از مبلغ ثابت سرمایه‌گذاری ثبت شده در گواهی مربوطه باشد که در آن صورت وزارت اقتصاد ترکیه تا سقف خاصی نسبت به پرداخت بخشی از سهم بهره / سود متعلق به وام، اقدام می‌نماید. اقدامات حمایتی در واگذاری زمین به سرمایه‌گذاران نیز بسته به در دسترس بودن زمین دولتی در محل‌های مورد نظر سرمایه‌گذار، مطابق با قواعد و اصول وزارت اقتصاد ترکیه اقدام می‌گردد. اقدامات حمایتی در عودت مالیات بر ارزش افزوده فقط شامل برنامه مشوق سرمایه‌گذاری راهبردی است و منوط به سرمایه‌گذاری حداقل پانصد میلیون لیر ترک است که مالیات بر ارزش افزوده وصولی از مخارج ساختمانی و ساخت و سازها عودت داده می‌شود.

جدول (۱): اقدامات حمایتی در برنامه مشوق‌های سرمایه‌گذاری ترکیه

مشوق‌های راهبردی	مشوق‌های در سطح کلان	مشوق‌های منطقه‌ای	مشوق‌های عمومی	حمایت‌ها
			√	معافیت از مالیات بر ارزش افزوده
			√	معافیت از عوارض گمرکی
				کسور مالیاتی
√	√	√		اقدامات حمایتی در زمینه بیمه تامین اجتماعی (بیمه سهم کارفرما)
√	√	√	√	اقدامات حمایتی در مورد مالیات بر درآمد تکلیفی*

حمایت‌ها	مشوق‌های عمومی	مشوق‌های منطقه‌ای	مشوق‌های در سطح کلان	مشوق‌های راهبردی
اقدامات حمایتی در زمینه حق بیمه تامین اجتماعی (بیمه سهم کارمند)*	✓	✓	✓	✓
اقدامات حمایتی در خصوص نرخ بهره**	✓			✓
تخصیص زمین برای سرمایه‌گذاری	✓	✓	✓	✓
عودت مالیات بر ارزش افزوده***	✓			✓

*منوط به انجام سرمایه‌گذاری در منطقه ۶ است.

**منوط به انجام سرمایه‌گذاری در مناطق ۲، ۳، ۴، ۵ و یا ۶ در چارچوب برنامه مشوق‌های سرمایه‌گذاری منطقه‌ای است.

***مخصوص سرمایه‌گذاری‌های راهبردی با حداقل سرمایه ثابت به میزان ۵۰۰ میلیون لیر ترکیه است.

۳- مشوق‌های سرمایه‌گذاری عمومی

در این طرح صرف نظر از اینکه در کدام منطقه سرمایه‌گذاری انجام شود، کلیه پروژه‌هایی که ظرفیت خاصی را برآورده می‌کنند و حداقل مقدار ثابت سرمایه‌گذاری را داشته باشند در چارچوب طرح مشوق‌های سرمایه‌گذاری عمومی پشتیبانی می‌شوند.

۴- مشوق‌های سرمایه‌گذاری منطقه‌ای

آن دسته از صنایعی که می‌بایست از طریق مشوق‌های مربوطه مورد پشتیبانی قرار گیرند بر مبنای توانایی بالقوه رقابتی استان و حداقل مبلغ ثابت سرمایه‌گذاری برای هر صنعت معین گردیده است. در این برنامه کشور ترکیه به ۶ منطقه تقسیم و هر منطقه شامل چند استان است و براساس تقسیمات در نظر گرفته شده مشوق‌ها و حمایت‌ها اختصاص می‌یابد. پایین‌ترین مبلغ سرمایه‌گذاری ثابت در مناطق ۱ و ۲ برابر با یک میلیون لیر ترکیه است و برای مناطق ۳، ۴، ۵ و ۶ برابر با پانصد هزار لیر ترکیه است^۱.

۱. منطقه یک شامل هشت استان آنکارا، انتالیا، بورسا، اسکی‌شهر، استانبول، ازبیر، کوچالی و موقلا است. منطقه دو شامل ۱۳ استان آدانا، آیدین، بولو، چناک‌کله، دنیزلی، ادیرنه، اسپارتا، کی‌سری، کیرکلارلی، کونیا، ساکاربا، تکیرداغی و یولوا است. منطقه سه شامل ۱۲ استان بالیک‌شهر، بیل‌آجیک، بوردور، قاضی‌پاتنب، کارابوک، کارامان، مانیسا، مرسین، سام‌سون، ترابزون، یوشاک و زنگولداغ است. منطقه چهار شامل ۱۷ استان افیون‌کاراحصار، آماسیا، ارت‌وین، بارتین، جوروم، دوزجه، الازیگ، ارزنجان، هاتای، کاستامونو، کیریک‌کاله، کیرشهر، کوتاهیا، مالاتیا، نوشهر، ریزه و سیواس است. منطقه پنج شامل ۱۶ استان ادایمن، اکسرای، بایورت، چانکیری، ارزروم، گیره‌سوم، قوموش‌هانه، قهرمان‌مارش، کلیس، نیقده، اردو، عثمانیه، سینوپ، توکات، تونجلی و یوزگات است. منطقه شش شامل ۱۵ استان آغری، اردان، بتمن، بیتگول، بیتلیس، دیاربکر، هکاری، ایقدر، کارس، ماردین، موش، سرت، شانلی‌عرفا، شیرناک و وان است.

شکل (۱): نقشه منطقه ای استان در برنامه مشوق‌های سرمایه‌گذاری

در جدول زیر مشوق‌ها و نرخ‌های پشتیبانی مربوط به سرمایه‌گذاری‌های منطقه‌ای ارائه شده است.

جدول (۲): مشوق‌ها و نرخ‌های پشتیبانی مربوط به سرمایه‌گذاری‌های منطقه‌ای

مناطق						مشوق‌ها	
۶	۵	۴	۳	۲	۱		
√	√	√	√	√	√	معافیت از مالیات بر ارزش افزوده	
√	√	√	√	√	√	معافیت از عوارض گمرکی	
۵۰	۴۰	۳۰	۲۵	۲۰	۱۵	خارج از منطقه سازمان‌دهی شده	میزان مشارکت دولت (درصد)
۵۵	۵۰	۴۰	۳۰	۲۵	۲۰	داخل منطقه سازمان‌دهی شده	
۱۰	۷	۶	۵	۳	۲	خارج از منطقه سازمان‌دهی شده	مدت زمان (سال)
۱۲	۱۰	۷	۶	۵	۳	داخل منطقه سازمان‌دهی شده	
√	√	√	√	√	√	تخصیص زمین برای سرمایه‌گذاری	
۷ امتیاز	۵ امتیاز	۴ امتیاز	۳ امتیاز	×	×	وام‌های لیبری	پشتیبانی در خصوص نرخ بهره
۲ امتیاز	۲ امتیاز	۱ امتیاز	۱ امتیاز			وام‌های دلاری	
۱۰ سال	×	×	×	×	×	پشتیبانی تأمین اجتماعی (بیمه سهم کارمند)	

نرخ کسر مالیات ۱۰۰ درصد برای هزینه‌های سرمایه‌گذاری قابل اعمال است که بین تاریخ‌های ۲۰۱۷/۱/۱ تا ۲۰۱۸/۱۲/۳۱ انجام شده باشد.

۵- مشوق های سرمایه گذاری کلان

مشوق ها و نرخ های پشتیبانی طرح های سرمایه گذاری کلان در یک سطح مطلوبتر از سرمایه گذاری های منطقه ای پشتیبانی می شوند. این برنامه از سرمایه گذاری هایی پشتیبانی می کند که شرایط زیر را داشته باشند

- سرمایه گذاری در مناطق صنعتی سازمان یافته یا تولید در مناطق تخصصی صنعتی؛
- سرمایه گذاری های مشترک حداقل ۵ شرکت در همان بخش با هم ادغام شده باشند؛
- برخی از زمینه های سرمایه گذاری انتخاب شده از صنایع با تکنولوژی متوسط می توانند از مشوق ها و نرخ های پشتیبان منطقه ۴ بهره مند شوند حتی اگر این سرمایه گذاری در منطقه ۱ (به جز استانبول) ، مناطق ۲ یا ۳ انجام شده باشد.

جدول (۳): مشوق ها و نرخ های پشتیبانی مربوط به سرمایه گذاری های کلان (مقیاس بزرگ)

مناطق						مشوق ها		
۶	۵	۴	۳	۲	۱			
√	√	√	√	√	√	معافیت از مالیات بر ارزش افزوده		
√	√	√	√	√	√	معافیت از عوارض گمرکی		
۶۰	۵۰	۴۰	۳۵	۳۰	۲۵	خارج از منطقه سازمان دهی شده	میزان مشارکت دولت (درصد)	کسور مالیاتی
۶۵	۶۰	۵۰	۴۰	۳۵	۳۰	داخل منطقه سازمان دهی شده		
۱۰	۷	۶	۵	۳	۲	خارج از منطقه سازمان دهی شده	مدت زمان (سال)	پشتیبانی تامین اجتماعی (بیمه سهم کارفرما)
۱۲	۱۰	۷	۶	۵	۳	داخل منطقه سازمان دهی شده		
√	√	√	√	√	√	تخصیص زمین برای سرمایه گذاری		
۱۰ سال	x	x	x	x	x	پشتیبانی تامین اجتماعی (بیمه سهم کارمند)		
۱۰ سال	x	x	x	x	x	پشتیبانی مالیات بر درآمد تکلیفی		

۶- مشوق‌های سرمایه‌گذاری راهبردی

این برنامه از سرمایه‌گذاری‌هایی پشتیبانی می‌کند که شرایط زیر را داشته باشند:

براساس "استراتژی جایگزینی واردات" و با هدف کاهش کسری حساب جاری از تولید محصولات میانی و نهایی که وابستگی بالای به واردات دارند؛

از تولید انبوه کالاهای وارداتی واسط و نهایی که ظرفیت تولید داخلی آنها کمتر از میزان واردات است.

حداقل میزان سرمایه‌گذاری ثابت ۵۰ میلیون لیر ترکیه

ایجاد حداقل ۴۰٪ ارزش افزوده

حداقل میزان سرمایه‌گذاری ثابت لازم یک میلیون لیر ترکیه برای مناطق ۱ و ۲ و پانصد هزار لیر ترکیه در چهار منطقه دیگر است.

جدول (۴): مشوق‌ها و نرخ‌های پشتیبانی مربوط به سرمایه‌گذاری‌های راهبردی

مناطق						مشوق‌ها	
۶	۵	۴	۳	۲	۱		
√	√	√	√	√	√	معافیت از مالیات بر ارزش افزوده	
√	√	√	√	√	√	معافیت از عوارض گمرکی	
۵۰						میزان مشارکت دولت (درصد)	کسور مالیاتی
۷ سال و در منطقه ۶ به میزان ۱۰ سال						مدت زمان (سال)	پشتیبانی تامین اجتماعی (بیمه سهم کارفرما)
√	√	√	√	√	√	تخصیص زمین برای سرمایه‌گذاری	
۵ امتیاز						وام‌های لیری	پشتیبانی در خصوص نرخ بهره
۲ امتیاز						وام‌های دلاری	
۱۰ سال						مدت زمان	پشتیبانی تامین اجتماعی (بیمه سهم کارمند)
۱۰ سال						مدت زمان	پشتیبانی مالیات بر درآمد تکلیفی
فقط برای سرمایه‌گذاری‌های بالای ۵۰۰ میلیون لیر						عودت مالیات بر ارزش افزوده	

زمان اجرای برنامه: تمهیدات پشتیبانی برای طرح‌های سرمایه‌گذاری قابل اعمال است که تاریخ شروع آن بعد از اول ژانویه ۲۰۱۲ باشد.

۷- مشوق های سرمایه گذاری دارای اولویت

موضوعات زیر به عنوان سرمایه گذاری های دارای اولویت در چارچوب الزامات کشور ترکیه تعیین شده است. این سرمایه گذاری ها حتی اگر در مناطق ۱، ۲، ۳ و ۴ انجام شده باشد، با حمایت های منطقه ۵ پشتیبانی می شوند ولی مشوق های منطقه ۶ صرفاً برای سرمایه گذاری هایی که در منطقه ۶ انجام شده باشد، لحاظ می شود.

- سرمایه گذاری در حوزه گردشگری در مناطق حفاظت شده و توسعه گردشگری؛
- سرمایه گذاری های در حوزه معدن؛
- سرمایه گذاری در حوزه حمل و نقل ریلی و دریایی؛
- سرمایه گذاری های در حوزه صنایع دفاعی؛
- سرمایه گذاری در حوزه زیست فن آوری، تومورشناسی، داروسازی، فرآورده های خونی، صنایع دفاعی با حداقل سرمایه گذاری برابر با ۲۰ میلیون لیر ترکیه؛
- سرمایه گذاری در حوزه امکانات آزمایشگاهی، تونل بادی و سرمایه گذاری های مشابه ساخته شده برای صنایع خودروسازی، فضایی و یا دفاعی؛
- سرمایه گذاری در حوزه مراکز آموزشی، پیش دبستانی، دبستانی، راهنمایی و دبیرستان؛
- سرمایه گذاری به منظور طراحی قطعات و تولید محصولات سخت، تهیه و تنظیم شده از طریق نتایج حاصل از طرح های تحقیق و توسعه تحت پشتیبانی وزارت علوم، صنعت و فناوری، توبی تاک و کوسگب؛
- سرمایه گذاری در صنایع کلیدی، وسایل نقلیه موتوری با حداقل سرمایه گذاری ۳۰۰ میلیون لیر ترکیه، سرمایه گذاری ساخت و تولید موتورهای خودرو با حداقل سرمایه گذاری ۷۵ میلیون لیر ترکیه و سرمایه گذاری های تولید و ساخت قطعات مخصوص انتقال و تجهیزات الکترونیکی خودرو به مبلغ حداقل ۲۰ میلیون لیر ترکیه؛
- سرمایه گذاری به منظور تولید برق از معادن گروه زغال سنگ تعریف شده در قانون ۳۲۱۳ معدنکاری با ارائه کپی مجوز بهره برداری و جواز صادره از سوی وزارت انرژی و منابع طبیعی؛
- سرمایه گذاری های به منظور تولید برق از زباله؛
- سرمایه گذاری در نمایشگاه بین المللی با حداقل مساحت ۵۰,۰۰۰ مترمربع؛
- سرمایه گذاری در بهره وری انرژی در واحدهای موجود؛
- سرمایه گذاری در گاز طبیعی مایع (LNG) و سرمایه گذاری برای ذخیره سازی زیرزمینی گاز با حداقل ۵۰ میلیون لیر ترکیه؛

- سرمایه‌گذاری فیبرکربن یا مواد کامپوزیتی ساخته شده از فیبر کربن به شرط تولید فیبر کربن؛
- سرمایه‌گذاری‌های در تولید محصولات با تکنولوژی بالا (طبقه بندی شده براساس تعریف فناوری (OECD)؛
- سرمایه‌گذاری‌های انجام شده برای اکتشاف معادن در مناطق مجاز برای سرمایه‌گذاران دارای مجوز و گواهی معدن؛
- سرمایه‌گذاری‌های انجام شده برای ساخت توربین‌ها و ژنراتورها برای انرژی‌های تجدیدپذیر؛
- سرمایه‌گذاری‌های یکپارچه برای محصولات مسطح آلومینیومی با استفاده از روش ریخته‌گری مستقیم اسلب و روش‌های نورد گرم؛
- سرمایه‌گذاری‌های انبارداری برای دارندگان مجوز؛
- سرمایه‌گذاری نیروگاه هسته‌ای؛
- سرمایه‌گذاری‌های آزمایشگاهی.

جدول (۵): مشوق‌ها و نرخ‌های پشتیبانی طرح‌های اولویت‌دار

مناطق						مشوق‌ها	
۶	۵	۴	۳	۲	۱		
√	√	√	√	√	√	معافیت از مالیات بر ارزش افزوده	
√	√	√	√	√	√	معافیت از عوارض گمرکی	
*۴۰						میزان مشارکت در سرمایه‌گذاری (درصد)	کسور مالیاتی
*۸۰						کسر مالیات (درصد)	
۷ سال						مدت زمان (سال)	پشتیبانی (بیمه سهم کارفرما)
√	√	√	√	√	√	تخصیص زمین برای سرمایه‌گذاری	
۵ امتیاز						وام‌های لیری	حمایت نرخ بهره
۲ امتیاز						وام‌های دلاری	

* در محدوده گواهینامه‌های تشویقی صادر شده برای بخش تولید (کد US-۹۷: ۱۵-۲۷)؛ میزان سهم سرمایه‌گذاری باید ۱۵ امتیاز اضافی به دست آورد. نرخ کسر مالیات ۱۰۰ درصد برای هزینه‌های سرمایه‌گذاری قابل اعمال است که بین تاریخ‌های ۲۰۱۷/۱/۱ تا ۲۰۱۸/۱۲/۳۱ انجام شده باشد.

در محدوده گواهینامه‌های تشویقی صادر شده برای بخش تولید (کد US-۹۷: ۱۵-۳۷)؛ میزان سهم سرمایه‌گذاری باید ۱۵ امتیاز اضافی به دست آورد. نرخ کسر مالیات ۱۰۰ درصد برای هزینه‌های سرمایه‌گذاری قابل اعمال است که بین تاریخ‌های ۲۰۱۷/۱/۱ تا ۲۰۱۸/۱۲/۳۱ انجام شده باشد.

موضوعات سرمایه‌گذاری در طرح‌های اولویت‌دار زیر براساس مشوق‌ها و نرخ‌های مربوط به طرح‌های کلان پشتیبانی می‌شوند.

جدول (۶): مشوق‌ها و نرخ‌های پشتیبانی طرح‌های اولویت‌دار سرمایه‌گذاری (میلیون لیر ترکیه)

ردیف	موضوعات سرمایه‌گذاری	حداقل سرمایه‌گذاری
۱	تولید محصولات نفتی پالایشگاهی	۱۰۰۰
۲	تولید محصولات شیمیایی	۲۰۰
۳	خدمات بندرگاهی و بندری	۲۰۰
۴	سرمایه‌گذاری‌های خودرو	۲۰۰
۵	سرمایه‌گذاری‌های مونتاژ خودرو، صنایع تامین خودرو	۵۰
۶	لوکوموتیو راه آهن و متروویا کابینه‌های مربوطه	۵۰
۷	خدمات حمل و نقل خطوط لوله انتقال	۵۰
۸	سرمایه‌گذاری در صنایع الکترونیک	۵۰
۹	تجهیزات پزشکی ابزار دقیق و اپتیکی	۵۰
۱۰	داروسازی	۵۰
۱۱	هواپیما و فضا پیما و یا قطعات مربوطه	۵۰
۱۲	ماشین آلات	۵۰
۱۳	تولید یکپارچه فلزات جواهرات	۵۰

Source:

Guide to State Incentives for Investments in Turkey, Presidency of the Republic of Turkey, Investment Office, 2020.

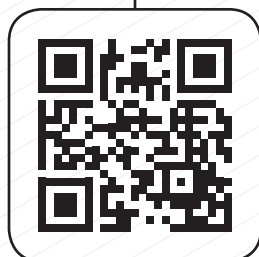
مؤسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی

تهیه و تدوین:

گروه پژوهش‌های اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار:

اسفند ماه ۱۴۰۰

www.itsr.ir